

IMPROVING THE LIVING STANDARDS OF THE POPULATION AND ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE REGIONS BY INCREASING THE FINANCIAL LITERACY OF THE POPULATION

Xaydarov Baxrom Xolmuradovich¹

Quziboyev Zafarbek Masharif ugli²

Achilov Azizbek Otanazar ugli³

Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan

KEYWORDS

financial literacy, economic education, well-being and quality of life, entrepreneurship, employment

ABSTRACT

In this article, measures to combat financial illiteracy in the economy of our country, to develop the economy by increasing the standard of living of the population, to ensure the well-being of life and to increase the quality of life, to provide employment to the unemployed stratum of the population in the direction of entrepreneurship, to find vacant jobs. it is envisaged to carry out extensive work in the organization of the rins.

2181-2675/© 2022 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: 10.5281/zenodo.7421400

This is an open access article under the Attribution 4.0 International(CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

¹ Assitant, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan, UZB (baxrom3500@gmail.com)

² Student, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan, UZB

³ Student, Jizzakh branch of the National University of Uzbekistan, UZB

AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLILIGINI OSHIRISH ORQALI AHOLINING TURMUSH DARAJASINI OSHIRISH VA HUDUDLARNING IQTISODIY RIVOJLANTIRISH

KALIT SO‘ZLAR:

moliyaviy savodxonlik,
iqtisodiy ta'lim, hayot
farovonligi va sifati,
tadbirkorlik, bandlik

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada mamlakatimizda iqtisodiyotda yuzaga kelayotgan moliyaviy savodsizlikka qarshi kurash chora tadbirlari, aholini turmush darajasini oshirish orqali iqtisodiyotni rivojlantirish, hayot farovonligini ta'minlash va hayot sifatini oshirish, tadbirkorlikka yo'naltirishda aholining ishsiz qatlamini ish bilan ta'minlash, bo'sh ish o'rinlarini tashkil qilishda keng qamrovli ishlarni olib borish nazarda tutiladi.

Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish, iqtisodiy bilimlarini yuksaltirish masalasi, jamiyatda huquqiy ong va huquqiy madaniyatni yuksaltirish, jamiyatning yuksak ma'naviyatini shakllantirish kabi muhimdir.

Moliyaviy savodxonlik masalasi nega endi hozirgi kunga kelib dolzarb ahamiyat kasb etayapti degan savol tug'ilishi tabiiy. Boisini shunday izohlash mumkin. Bugungi dunyo turli tuman informatsiyalarga, to'g'ri noto'g'ri axborotlarga, bir qaraganda tub mohiyatini to'la anglab yetish qiyin bo'lgan xabar va mujdalarga to'lib yotibdi. Bu xususda ortiqcha izoh shart bo'lmagan eng ommabop yo'nalish –bu ijtimoiy tarmoqlardir. Aynan ular orqali bizga ko'plab axborot hurujlari uyushtiriladi, feyk informatsiyalar tarqatiladi. Xo'sh, bu usullar o'zi nima uchun kerak? Bu asosan, ommaning e'tiborini qozonish, iqtisodiy bilimlari darajasi past bo'lgan, moliyaviy savodxon bo'lmagan aholi ongini yolg'on reklamalar, e'lonlar bilan to'ldirish va shu orqali ularni bunga ishontirish, natijada o'zining tovar, mahsuloti yoki xizmatlarini taklif etish maqsadida amalga oshiriladi. Bu borada eng ommabop usul moliyaviy piramidalardir. QUEST NET, Straus xaus, Avto 60 oy, Mono, BEVERLEE yoki "Ahmadboy" voqeasi va yana ko'plab piramidalar bunga misol bo'la oladi. Bu kabi tashkilotlar aholining keng qatlamini iqtisodiy savodli emasligidan foydalanib, aholi mablag'larini o'z mahsulotlarini sotib olishga, xizmatlaridan foydalanishga tizimli marketing orqali jalb etgan. Natija esa barchamizga ma'lum. Bu jarayonlarda ishtirok etgan fuqarolar o'zlarining moliyaviy bilimlari yetishmasligi, iqtisodiy savodxonlik darajasi pastligi sabab ko'plab yo'qotishlarga duch kelishdi.

Fuqarolarning moliyaviy savodxonligi, iqtisodiy bilimlari yuksakligi darajasi nafaqat o'zlarining moddiy farovonligiga ta'sir qiladi, balki mamlakatdagi ijtimoiy-iqtisodiy vaziyatning salbiy oqibatlarini namoyon etadi. Asosiy moliyaviy bilimlarning yetishmasligi, hayot darajasini pasaytiribgina qolmay, balki mamlakat iqtisodiy o'sish sur'atlarining pasayishiga ham olib keladigan eng jiddiy to'siqlardan biridir.

Aholi moliyaviy savodxonligi jamiyatdagi har bir shaxsning iqtisodiy bilim, malaka va ko'nikmalar, qadriyatlarini yetarli darajada egallashi hamda o'z farovonligini ta'minlash imkonini beruvchi iqtisodiy qarorlarni qabul qilishda ularga asoslangan holda to'g'ri yondashuvini ta'minlovchi sifat ko'rsatkichi hisoblanadi.

Aholining tadbirkorlik tashabbuslarini amalga oshirishga moliyaviy ko'maklashish, ularning daromadli mehnat bilan bandligini ta'minlash mexanizmlarini yanada takomillashtirish, mahallabay ishlash tizimini yangi bosqichga olib chiqish orqali kambag'allikni qisqartirish, respublika, viloyat, tuman va shaharlarda ko'rsatiladigan davlat xizmatlari va manzilli moliyaviy qo'llab-quvvatlash instrumentlarini bevosita mahalla darajasiga tushirish maqsadida: 2022 yil 1-yanvardan boshlab har bir shaharcha, qishloq, ovulda, shuningdek, shaharlar, shaharchalar, qishloqlar hamda ovullardagi har bir mahallada (keyingi o'rinlarda – mahallalar) tadbirkorlikni rivojlantirish, aholi bandligini ta'minlash va kambag'allikni qisqartirish masalalari bo'yicha tuman (shahar) hokimining yordamchisi (keyingi o'rinlarda – hokim yordamchisi) lavozimi ta'sis etilishi ko'zda tutilgan. Aholining ishsiz qatlamini tadbirkorlik faoliyatiga yo'naltirishda ularga tadbirkorlik to'g'risida ma'lumotlar berish, yuzaga keladigan moliyaviy muamlorni imtiyozli kredit mablag'lar berish yoki subsidiya berish, soliq to'lashda tadbirkor faoliyatini yo'lga qo'yguncha qisman ma'lum vaqt davomida ozod qilish yoki imtiyoz berish orqali hal qilish kerak bo'ladi. Tadbirkor faoliyatini yo'lga qo'yish orqali tadbirkor moddiy ahvolini yaxshilash bilan birga u bo'sh ish o'rinlarini yaratadi. Tadbirkor faoliyatini o'z shaharchasi yoki qishlog'ida tashkil etish orqali, shu yerning qitiosdiy rivojlanishi uchun zamin yaratadi. Mamlakat iqtisodiyoti rivojlanishi uchun hissa qo'shadi.

Xulosa o'rnida shuni aytish mumkinki aholining moliyaviy savodxonlikni oshirish bilan nafaqat aholi turmush tarzi, balki mamlakat iqtisodiyotiga katta ta'sir o'tkazadi. Moliya savodxonlikni oshirish uchun davlat tomonidan iqtisodiy bilim va tushunchalarni jamiyat ongiga singdirish zarur. Aholiga moliyaviy bilimlar berish orqali tadbirkorlikka yo'naldirish, o'zini o'zi band qilishi, bo'sh ish o'rinlarini yaratishi, hamda o'zi yashab turgan hudud iqtisodiyoti rivojlanishi imkoniyatlarini yaratadi. Insonlarning moliyaviy savodxonlik darajasi past bo'lishi natijasida tadbirkorlikda omadsizlikka uchrashi, o'z moliyaviy resurslarini to'g'ri joylashtira olmasligi mumkin. Moliyaviy bilimsizlik oqibatida kambag'allik yoki o'rta hol turmush darajasidan yuqori pog'onalarga chiqishi murakkablashadi. Aholi moliyaviy savodxonligining ijtimoiy ahamiyati ham bor. Chunki, shaxsning moliya borasidagi bilim va ko'nikmalari natijasida butun jamiyat iqtisodiy hayotining muvaffaqiyati va barqarorligini belgilab beradi. Masalan, fuqarolarning o'z daromadlari va xarajatlarini aniq tasavvur qilmasligi yoki noto'g'ri rejalashtirishi oqibatida kreditorlik qarzdorlik paydo bo'ladi, moliyaviy piramidalar va firibgarliklar sonining oshishiga olib keladi. Global miqyosda bu mamlakat iqtisodiyotini moliyaviy inqirozga olib kelishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Xaydarov B., Saitov S. Raqamli iqtisodiyot tushunchasi va afzalliklari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollari. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 634-635.

2. Xaydarov B. X., Saitov S. A. RAQAMLI IQTISODIYOT TUSHUNCHASI, AFZALLIKLARI AMALIY ANAMIYATI VA HORIJIIY TAJRIBA //Academic research in educational sciences. – 2022. – Т. 3. – №. 5. – С. 151-156.
3. Хайдаров Б. ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТЛАРНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА КАМБАҒАЛЛИКНИ ҚИСҚАРТИРИШ //Экономика и образование. – 2021. – №. 4. – С. 288-292.
4. Бахром Х. Х. БИЗНЕСНИ РЕЖАЛАШТИРИШ ТАРТИБЛАРИ //PEDAGOGS jurnali. – 2022. – Т. 12. – №. 2. – С. 139-142.
5. Xaydarov B. IMPACT OF INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION ON THE DIGITAL ECONOMY //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – Т. 1. – №. 11. – С. 163-174.
6. Xaydarov Baxrom Xolmuradovich, Xudayarov Rashid Tuychiyevich. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOT BIZNESNI REJALASHTIRISH. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 110–113. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/130>
7. Xaydarov Baxrom Xolmuradovich, & Saitov Sirojiddin Abduvalievich. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNESNING O'RNI. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 113–116. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/131>
8. Xaydarov Baxrom Xolmuradovich. (2022). RAQAMLI IQTISODIYOTDA BUXGALTERIYA VA AUDITNI O'RNI. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 128–131. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/135>
9. Tuychieva Nodira, Baxrom Xaydarov, & Quziboyev Zafar. (2022). THE ROLE AND SIGNIFICANCE OF COMPETITION AND MONOPOLY IN THE ECONOMY. Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences, 1(11), 241–245.
10. Baxrom Xaydarov. (2022). IMPACT OF INTELLECTUAL PROPERTY PROTECTION ON THE DIGITAL ECONOMY. Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences, 1(11), 163–174. Retrieved from <http://ijournal.uz/index.php/jartes/article/view/317>.
11. Saitov Sirojiddin, Tuychieva Nodira, & Saydullayeva Dinora. (2022). CHARACTERISTICS OF PRICE AND FORMATION. Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences, 1(11), 265–270.
12. Saitov Sirojiddin, & Achilov Azizbek. (2022). TRANSITION TO THE MARKET ECONOMY AND ITS CHARACTERISTICS IN UZBEKISTAN. Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences, 1(11), 255–258.
13. Muxtarov, B., & Murotjonova, M. (2022). O'zbekiston respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarining rivojlanishi. Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollari, 1(1), 581–584.

14. Muxtarov, B. (2022). Ozbekiston respublikasida axoli daromadlarini oshirish dinamikasi . Zamonaviy Innovatsion Tadqiqotlarning Dolzarb Muammolari Va Rivojlanish Tendensiyalari: Yechimlar Va Istiqbollar, 1(1), 579–581.

15. Akramovich N. A. THE PRIORITY OF USING INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE AGRICULTURAL EDUCATION SYSTEM //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 10. – C. 185-191.

16. Nizametdinov A., Ahmedova H. Elektron ta'lim metodologiyasi rivojlantirishning usullari //Zamonaviy innovatsion tadqiqotlarning dolzarb muammolari va rivojlanish tendensiyalari: yechimlar va istiqbollar. – 2022. – T. 1. – №. 1. – C. 29-31.

17. Nizametdinov, A. A. (2022). OLIY TA'LIM TIZIMIDA AGRAR SOHANING USTUVORLIGI UNDA INNOVATSIYALARNING QULLANISHI. INTERNATIONAL CONFERENCES, 1(6), 96–98. Retrieved from <https://researchedu.org/index.php/cf/article/view/104>

18. Nizametdinov Ali Akramovich. (2022). SUN'IY INTELEKTNI KADRLAR SIYOSATINI RIVOJLANTIRISHDAGI AHAMIYATI. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 1(2), 251–253. Retrieved from <http://journal.jbnuu.uz/index.php/ijcstr/article/view/171>

19. Nodira T., Sirojiddin S., Azizbek Z. SOCIO-ECONOMIC SYSTEMS //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 11. – C. 260-264.

20. Nodira T. INNOVATIVE MANAGEMENT IN THE DEVELOPMENT OF THE HIGHER EDUCATION SYSTEM //Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences. – 2022. – T. 1. – №. 10. – C. 346-351.

21. Nodira T., Rashid X. PROBLEMS OF INNOVATION MANAGEMENT IN THE HIGHER EDUCATION SYSTEM //Web of Scientist: International Scientific Research Journal. – 2022. – T. 3. – №. 11. – C. 155-164.